

DIRECTOR:
Dr. ALEXANDRU RUSU

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BLAJ — JUD. TARNAVA MICĂ:

INSERATE:
Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
:: :: învoială :: ::

Unitatea

REDACTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei
Numărul 4 Lei.

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Omul fără pată

Numărul de ieri al Ziarului «CURENTUL» din București publică, din penna dlui NICHIFOR CRAINIC, un articol deosebit de drăgut, privind pe omul fără pată, care este d. Iuliu Maniu, noul președinte al Consiliului de miniștri. Îl dăm aici în întregime, fiind de convingerea, că nu puteam scrie nimic mai potrivit drept propagandă pentru alegerile parlamentare la ordinea zilei.

Episcopul ortodox al Clujului, P. S. Nicolae Ivan, în cuvântarea omagială cu care a primit în capitala Ardealului pe primul ministru, l-a numit omul cu mâinile fără pată. Omagiul, care nu e o simplă expresie ocazională de complezanță, vine din partea unui ierarh ortodox pentru un bărbat de stat greco-catolic. Și ortodocși și uniți, și protestanți și catolici, și mozaici și liber-cugătători, oamenii pot fi de acord în judecarea acestui bărbat: omul cu mâinile fără pată. Ce rar lucru a ajuns în politica României să poți spune cuiva, cu aderența lăuntrică a întregii tale conștiințe morale: omul fără pată!

Guvernul actual e condus de un om fără pată. De-ar fi numai atât, această constatare valorează cât o revoluție morală. Căci toată setea de dreptate în această țară ce sângeră de nedreptăți, toată nădăjdea de înnoire a acestei țări, gemând sub un rônisme, s'ar dizolva din nou în venin la la simpla bănuială că ar umbri și pe noul șef al noului guvern. Iuliu Maniu e aprioric o garanță de onestitate. O recunosc partizanii fanatici; o recunosc adversarii iremediabili. Capacitatea de a governa e o chestiune de verificare în fața marilor și grelelor probleme ce-și așteaptă deslegarea, agravate de decăderea și nepriceperea a zece ani de politică. Onestitatea ascetică a primului ministru e însă dela început un punct central, în care converg toate aderențele și toate recunoșterile din partea prietenilor și adversarilor. Cumpătat și imparțial, limpede și obiectiv, conștient până în ultima fibră de marele moment politic, pe care îl deține, omul fără pată rezolvă dela început, prin simpla lui prezență la cârma statului, o dificultate de psihologie colectivă: bănuiala. În raport cu Iuliu Maniu, sufletul țării, în destindere odihnitoare, e câștigat și gata să se lase antrenat într-o mare operă de transformare a vieții publice și așezarea ei pe temelii morale. Lui Iuliu Maniu i-se acordă, excepțional, un credit nelimitat.

Acesta e sensul entuziasmului frenetic cu care mulțimea îl primește pretutindeni. Această mulțime respiră, în sfârșit, speranța unei înnoiri. Și dacă patima politică n'ar fi alimentată de atâtea acerbe interese, patriotismul ar obliga pe adversarii la un cavaleresc concurs noului guvern, prezidat, însfârșit, de un om fără pată.

Ardealul, pe care îl vizitează biruitor Iuliu Maniu, jubilează. Jubilează după zece ani de desconsiderare și de amărăciuni. Mentalitatea, ce se crease în provincia de peste munte, atinsese un stadiu de încordare neliniștitoare. Biruința politica a lui Iuliu Maniu lecuieste această mentalitate de răul care o invenina. Guvernul Maniu nivelează apele agitate ale unității naționale și restabilește încrederea în orizontul clar al zilei de mâine.

Două păreri

In chestia noului aranjament al pensiilor preoțești

În legătură cu mișcarea cunoscută pentru aranjarea mai potrivită a situației pensionarilor clerului bisericii noastre, pornită din inițiativa înaltului cor episcopesc, ni-se cere publicarea articolelor ce urmează, cărora le facem loc cu plăcere, amintind că cel dintâiu este al unui preot al eparhiei gherlane, care dorește să rămână acoperit de pseudonimul «Sincer», iar al doilea un protopop al eparhiei Lugojului.

I

Ca o mică reflexiune, ori mai curând ca o întregire la „O întâmpinare” publicată în Nr. 46 al „Unirii” de „Un preot”, pentru clarificarea cât mai temeinică a chestiunii fondului de pensiuie, în conștătință cu mai mulți frați preoți voiu cerea să fixez câteva observări ca nu cumva, la pripeală, nisuindu-ne să sanăm „rana deschisă”, să deschidem altă rană, mai dureroasă.

Pe 1 Decembrie toate districtele au trebuit să-și trimită hotărârile în chestiune la Ordinariatul episcopesc. Atâtea feluri de hotărâri vor fi, câte districte, excepție de vor face doar acelea, cari au ținut consfătuirea împreună. Pe cum sum informat, sunt și de acelea districte, cari au hotărât: „Să se îngrijească fiecare preot de familia sa, cum va ști, sau cum va putea!” Și nu e nici o mirare, deoarece jertfa simțitoare de 100% ce ni-se cere, nu se cere pentru augmentarea fondului, ci spre distribuire între văduve, fără considerare la starea lor materială, astfel, că crearea fondului de pensiuie corespunzător zilelor noastre să amână iarăși „ad calendas graecas”.

Suntem în eparhia Gherlei 500 de preoți. Acestia se pot clasa în două categorii pe chestiunea prezentă: Categoria primă numără 138 de inși, cari au în familie totațtea văduve preotese (mamă, fiică, soră, soacră).

Categoria a doua are 362 de preoți, cari încă au obligațiunea morală de a ocroti sub aripa lor pe mama, fiica, sora, ori soacra lor văduvă, cu deosebirea, că acestea n'au norocirea să fie văduve de preot, unele cu pensii mai derizorii ca a preoteselor, altele chiar fără pensii; că este un preot el însuși văduv, cu 4—5 copii de școală. Și atunci se pune întrebarea dacă poți, fără nici o muștrare de conștiință, să-ți întinzi mâna după ceia 100%, ori fie și numai 50%, dela acest frate atât de greu încercat? Și încă din singurul motiv, că ție-ți favorizează norocul, ca văduva de sub ocrotirea ta să poșadă titlul de preoteasă!

Până când nu se selecționează în privința situațiunii materiale văduvele și orfanii de preot, nu se poate aranja chestiunea ajutorării, fără a jigni majoritatea contribuabililor și pe cei într'adevăr lipsiți și avizați exclusiv la ajutorul nostru. Sunt văduve, cari stau materialmente mai bine decât mulți preoți în funcție, prin moștenirea dela părinți, prin situația

familiară, oficiu, ș. a. O văduvă de preot e mamă alor 3 feciori, unul preot, al 2-lea primpretor, al 3-lea inginer. Față de aceasta, nime nu mă poate timbra de necreștin, dacă nu bucuos trag dela gura copiilor mei bucătura de pâine, numai pentru a ușura sarcina celor 3 feciori binesituați ai preotesei văduve.

Decât în forma contemplată, cu jertfe atât de simțitoare spre distribuire și nu spre a crea odată un fond corespunzător, e cu mult mai avantajoasă și, după părerea mea, mai acceptabilă ideea sulevată de pâr. canonic Dr. Nicolae Brnzeu: Asigurarea reciprocă. Dieceza Gherlei are peste 500 preoți (cu gremialiști cu tot). Cazurile de deces variaza anual între 10—20. La fiecare caz, cei rămași în viața cedează din salariul dela stat câte 300 de lei unul fiecare; suma totată pentru un singur caz ar fi 150.000. Din această sumă familia decedatului ar primi ca ajutor momentan 100.000 de lei, iar 50.000, s'ar adăuga la fondul de pensiuie, căruia s'ar crește astfel anual cu 500.000 — 1.000.000 de lei.

Din suma destinată pentru augmentarea fondului s'ar putea rezerva un anumit % pentru spor la pensia celor într'adevăr lipsiți și avizați exclusiv la ajutorul nostru.

Acest mod de rezolvire l-ar putea primi fără nici un scrupul și preoții văduvi, ba chiar și celibii, și am impresia întemeiată, că acest mod de rezolvire e mai potrivit pentru de a ne pune la adăpostul acelu sinistru gând: „ce va fi cu ai mei!”

Sincer

II

Veneratul Cor episcopesc a propus clerului, ca pentru definitivă aranjare a situației preoților deficienți, a văduvelor și orfanilor de preoți, să contribuie la fondurile de pensii cu 10% din totalul retribuțiunii ce primește. — În toate diecezele s'a ordonat, ca clerul să aducă hotărâre cu privire la aceasta, cum și la felul cum crede, că ar trebui să fie încassate aceste 10% după venitele interne ale preoților. Clerul simte o adâncă mulțumire pentru grațioasa sollicitudine, ce o au bunii noștri arhieriei pentru cauza ajutorării preoților și familiilor lor. Aceste sentimente își găsesc expresia în hotărârile sinoadelor protopopești, cari se ocupă de cauză.

Mulțumită lui Dumnezeu, trei din diecezele noastre au căutat și până acum să aranjeze încâtva această cauză: Oradea la 1926, arhidieceza la 1927 și Lugojul la 1928. Acesta a mers mai departe: clerul diecezei Lugojului, în Consistorul plenar ținut în vara acestui an, a decis, ca pe lângă alte venite, fiecare beneficiar să contribuie cu 5% din totalul retri-

bușii, la fondul de pensii. Alte venituri mai are fondul din interesele capitalurilor, chirii după imobile, taxe de numiri, de promoție, de căsătorie ș. a.

Prin aceasta dieceza Lugojului a intrat în normal. Penșiile și ajutoarele s'au majorat în așa chip, că se da ce i-ar fi competat respectivului la 1918, înmulțit cu un coeficient, care se va stabili după disponibilitățile fondului, la care 40% din venituri se capitalizează. Actualmente acest coeficient e 20. Iar în ce privește pensionările din viitor, s'a decis a se da, luându-se pensia absolut după statutele normale, aplicându-se pe un timp de 5 ani prevederile ce s'au luat la statute pentru anii 1913—18, ca timp de tranziție, iar după 5 ani încetând această perioadă, se va da pensia în așa chip, ca cei cu 40 ani de serviciu să poată primi pensia întreagă.

Asta, plătind clerul 5% din totalul retribușii, pentru că dacă a fost bună această cheie pe vremea de mai înainte, trebuie să fie bună și acum. Condițiile de pensionare la preoți nu s'au schimbat.

La stat se dau 10%, pentru că la stat fondul general de pensii e incomparabil mai mult îngreunat ca la noi. Acolo sunt pensionările forțate, la limită de vârstă, sunt atâția funcționari, cari ar putea servi încă și sunt trimiși la pensie. Pe deasupra sunt pensionările forțate în ținuturile alipite, din alte motive și în fine statul român a primit îndatorirea de a se îngriji de atâția pensionari ai statelor, ale căror teritorii s'au unit cu România. Și mortalitatea e mai mare la funcționarii civili, ca la preoți. Cu toate acestea, nici, la stat nu se ia 10% din salariul întreg, ci, dacă nu ne înșălăm, numai din cel de bază și gradații.

Iată pentru ce s'a făcut la Lugoj așa cum s'a făcut și nu e exclus, că și în alte dieceze să se găsească de bună soluția aceasta. Căci, și la alte dieceze statutele de pe vremuri normale prevedeau 5%, ca să se capete pensia întreagă la 40 ani. Excepție face dieceza Gherlei, unde până acum nu s'a făcut decât puțin, în ce privește ajutorarea provizorie a văduvelor și orfanilor, și unde banii încasați

sub titlul de 10% fac un capital de mai multe milioane. Cametele acestui capital încă stau la dispoziție pentru aranjarea pensiilor în baza statutele normale.

Toate aceste lucruri e bine să se lămurască și numai așa să se aducă hotărâre definitivă.

G. M.

Un bilanț grăitor. În preajma nouilor alegeri parlamentare — primele cari vor înfățișa adevărata voință a corpului electoral, de astădată nestânjenit în manifestarea preferințelor sale —, nu strică să înfățișăm rezultatele deosebit de grăitoare ale ultimelor două alegeri pentru Camera deputaților.

La cea din 1926, prezidată de guvernul generalului Averescu, partidul său a obținut 1,366,160 voturi cu 292 mandate de deputat; național-țărăniștii a înrunit 727,202 voturi cu 69 mandate; liberalii 192,399 voturi, cu 16 mandate; iar cuziștii 124,778 voturi, cu 10 mandate. (Blocul germano-maghiar a fost în cartel cu guvernul). Alegerile dela 1927, făcute de liberali, au dat în schimb următorul rezultat: Liberalii au obținut 1,704,435 voturi cu 318 mandate; național-țărăniștii 610,139 voturi cu 54 mandate; blocul germano-maghiar 173,417 voturi, cu 15 mandate; cuziștii 64,515 voturi, fără nici un mandat, iar averescii, în urma tuturor, cu abia 53,371 voturi, așisderea, fără nici un mandat.

Dintre partidele românești singur partidul dlui Iuliu Maniu a știut deci să dovedească, și pe timpul alegerilor măsluite — atât de averescani, cât și de liberali —, o puternică și reală popularitate.

Pentru Gâmbaș

— Un început din cele mai promițătoare —

La apelul lansat în aceste coloane pentru parohia Gâmbaș, de lângă Aiud — unde ortodoxia încă a căutat să-și facă mendrele —, apel dublat și de o invitație specială a păr. protopop I. Bucur dela Aiud către preoțimea tractuală, au răspuns, cu sume frumoase, toți acești preoți, precum și alți oameni de inimă. Inceputul odată

făcut, suntem siguri că va avea și urmare, mai ales dacă va fi cine să facă în cauză — ne gândim în special la dd. din Blaj — și demersuri mai directe. Pilda contribuitorilor pentru Șoimușul și pentru tipografia mănăstirii dela Bicsad sunt pentru aceasta garanții promițătoare.

Iată și lista celor ce au contribuit până acum.

Traian Lazar, paroh Păgida	Lei 3000
Ioan Bucur, protopop Aiud	" 2067
Dr. Nic. Marcu, dir. de bancă, Aiud, și x	" 2000
Dr. Iacob Radu, prepozit, Oradea	" 1000
Romul Pop, paroh, Aiud	" 1000
Simion Marcu, paroh, Gârbova de jos	" 1000
Clemente Dragomir, Aiud	" 500
Nicolae Cucerzan, paroh, Asinip	" 500
Ieronim Man, paroh, Băgău	" 500
Ioan Marian, paroh, Beldiu	" 500
Traian Raț, paroh, Cacova	" 500
Liviu Brânzeu, paroh, Ciumbrud	" 500
Laurențiu Stâncel, paroh, Gârbovița	" 500
Vasile Neamțu, protopop em., Miraslău	" 500
Ioan Feldiorean, preot, Ciuguzel	" 500
Teodor Maier, preot, Pețălca	" 500
Virgil Papiu, preot, Răchișel	" 500
Parohia Gârbovița (colectă)	" 315
Crăciun Radu, paroh, Meșcreac	" 300
Teodor Bunea, preot, Sâncrai	" 250
Șofron Pop, preot, Geoagiul de sus	" 250
Dumitru Costea, preot, Odverem	" 250
Teodor Radu, preot, Poiana	" 250
Victor Gizdau, preot, Vălișoara	" 250
Petru Gruia, paroh, Teiuș	" 200
Ioan Ciorlea, paroh, Liorinț	" 200
Eugen Stâncel, paroh, Căpuș	" 100

Suma totală a acestor contribuiri face aproape 18 mii Lei, pentru care păr. protopop al Aiudului ține să mulțumească și pe această cale tuturor binevoitorilor. În special mulțumește preoților protopopiatului său, cari l-au ascultat până la unul.

Din partea noastră — cari ne deschidem bucurii coloanele pentru atari mulțumite — dorim, ca pilda să aibă cât mai mulți imitatori. Gâmbașul năpăstuit de ortodoxie o merită cât mai deplin.

Citiți și răspândiți: „UNIREA“

Foiața „Unirii“

O întîmpinare

Pe marginea unor schițe privind chestia preoților cursiști *)

De mulțori auzim vorbindu-se într'un ton prea puțin înțelegător despre acea categorie a preoților noștri, hirotoniți cu o educație mai sumară, cari mai înainte se numiau bionalști sau moralști, iar acum în urmă cursiști. Mai nou am văzut făcându-se acest lucru chiar în organul bisericesc „Unirea“, în forma unor filme — formă ce rar aduce ceva mulțumitor pentru biserică.

Când se critică o categorie de preoți, se critică înșas biserică și procedeele ei, cari pot fi greșite, dar întrebare, dacă prin publicarea de filme, oricât de imaginare, avem calea cea mai

nimerită de a vindeca relele din biserică? În special, în ce privește hirotonia preoților și condițiile de pregătire la aceea, cine vrea să le critice, trebuie să cunoască mai întâiu istoria. Aceasta ne arată, cum a înțeles biserică, în toate vremile, să se îngrijească de secerători în sămănătura Domnului.

Nu e locul să expunem aici întreaga istorie a educației clerului; vom aduce numai câteva momente critice din istorie, arătând, cum s'a ajutat biserică în acele momente la formarea preoților.

Indată după decretul lui Constantin cel Mare, propagarea creștinismului luând un avânt extraordinar, a fost nevoie de preoți. Ce era de făcut? E sigur, că în această vreme s'au hirotonat mulți preoți și episcopi, chiar și de aceia, cari nici nu știau scrie și cetil (Nu vă mirați: puteau fi preoți neștiutori de carte, cari nu celebrău singuri, ci alături de episcopi ori chorepiscopi).

„Situația aceasta, zice un autor,¹⁾ a creat-o nevoia. Dar și de altfel, credința bisericii e că valabilitatea deprinderii puterii preoțești nu depinde nici de știința, nici de viața morală a preotului. Ambele, știința și morală, sunt un puternic ajutor la deprinderea cu efect a puterii sacerdotale, dar valabilitatea puterii preoțești o dă promisiunea lui Hristos. Sacramen-

tele se afirmă ex opere operato. Nevoia, sporierea credincioșilor, formarea de comunități noi, a silit pe episcopi, ca să hirotonească de preoți și episcopi oameni și cu mai puțină calificare“.

O adevărată epocă de criză pentru biserică a fost veacul XVI, cu izbucnirea protestantismului. Conciliul Tridentin a găsit că cel mai sigur remediu e reformarea clerului, prin o bună educație. A decretat înființarea seminarelor. Cel ce mai exact a dus la îndeplinire hotărârea Conciliului Tridentin, a fost sf. Carol Boromeul. seminarele, lui întemeiate la Milano au devenit model pentru întreaga Italie. Ei bine, sf. Boromeu a întemeiat la Milano un Seminar mare cu 3 ani filozofie și 4 ani teologie, și două seminare mici, în cari se pregăteau tinerii numai pentru funcțiunea de păstori sufletești, pe cale mai scurtă. Li-se propunea numai Casus Conscientiae, explicarea sf. Scripturi și Catechismus Romanus.

Un alt mare ierarh, care s'a distins pe terenul fondării de seminare, a fost desigur Petru Pázmány. Încă înainte de el a deschis seminar, la Tyrnavia (Nagyszombat), primatul Nicolae Oláh, dar, curând după moartea lui (1568.), Seminarul a decăzut. La anul 1623 Pázmány deschide vestitul institut dela Viena, ce poartă numele lui (Pazmaneum). Cursul era și aici de 7 ani. Dar el ordonă superiorilor, că numai pe foarte puțini, pe cei mai capabili, să li lase a urma cursul complet,

*) Șirele acestea sunt scrise pe marginea >filmului imaginat, ce-și are totuși tálcul său real<, publicat în coloanele noastre (Nr. 39, 40 și 41 a. c.), sub titlul: „Demagogie cu singhile“ de păr. Dumitru Neda. Cerându-ni-se insistent publicarea acestui răspuns — dat mai mult indirect — îi facem loc cu plăcere, cu atât mai mult, că prin publicarea scrisului păr. D. Neda n'am avut nici pe departe gândul ce ni-se atribuie, printre șire. Departe de a voi să-și bată joc de o instituție bisericească — noi cel puțin așa am înțeles >foiața< incriminată — autorul ei a crezut (împreună cu noi), că ironizarea, inofensivă, a unor scăderi, se pare, supărătoare ale ei, nu poate să strice. N. Red.

¹⁾ Mikdlyfi, A papnevelés története és elmélete, tom. I. p. 15.

Știri mărunte

—

Personale. P. Ven. Ordinariat arhiepiscopesc a numit pe d. profesor Ștefan Pop director delegat al liceului de băieți din Blaj, pe pâr. Gavril Metea paroh la Micoșlăca, pe pâr. Isidor Rusu paroh la Daia-română, pe pâr. Octavian Pop adm. parohial la Bădeni, pe pâr. Alexandru Pop-Chirileu adm. parohial la Bizna, pe pâr. Ioan Crăciun adm. parohial la Săniacob, iar pe pâr. Victor Sarca adm. parohial la Ardeova.

— P. Ven. Ordinariat de Gherla a numit pe pâr. George Mănzat paroh și protopop la Târgu-Lăpușului, pe pâr. Pantelimon Zagrai paroh la Tiha Bărgăului, pe pâr. Augustin Carșai paroh la Petrești, pe pâr. Darie Vlud preot II la Sighet, pe pâr. Simion Pop adm. local I la Rodna, pe pâr. Nicolae Bretan adm. local interinal la Mal, pe pâr. Romul Avram adm. local la Berbești, pe pâr. Vasile Lazar adm. local la Șoimuș, pe pâr. Emil Marchis adm. local la Motiș, pe pâr. Emil Muste adm. local la Valea lungă, pe pâr. Lazar Sângeorzan adm. local la Băița, pe pâr. Nicolae Nechită adm. local la Lăpuș, pe pâr. Florian Sonea adm. local la Chiuești, pe pâr. Atanasie Georgiu capelan cu drept de succesiune la Sâmboieni, pe pâr. Virgil Baciu capelan cu drept de succesiune la Chiraleș, iar pe Clarisimul Dr. Alexandru Filipciuc profesor de religie la liceul de fete „Domnița Ileana” din Sighet.

Inalta Regență mulțumește pentru felicitările jubilar. La telegrama dată, la 1 Decembrie, de I. P. S. Sa pâr. mitropolit Vasile, membri Inaltei Regențe au răspuns prin următoarele șire: „Sentimentele de credință și devotament ce ați adus pentru înflorirea patriei în numele bisericii române unite, cu prilejul sărbătoririi a zece ani dela unirea Ardealului cu patria-mamă, ne-au umplut inima de o vie bucurie. Vă mulțumim călduros în numele M. Sale Regelui. — Nicolae, Principe al României, Miron, patriarhul României, George Buzdugan.

„Gazeta Transilvaniei” a împlinit 90 ani de existență. Aproape pe neobservate bătrâna gazetă dela Brașov — martora

și interpreta fidelă a atâtor evenimente de prima importanță pentru viața neamului nostru din Ardeal —, a sărbătorit, la 1 Decembrie c. Împlinirea alor 90 ani de existență. Intemeiată la 1838 de celce a fost Gheorghe Barițiu, „Gazeta Transilvaniei” a veghiat neconținut asupra destinelor noastre și paginile ei sunt cu adevărat pagini de istorie românească. Se cuvine deci, că alături de ziarul, susținut până bine de curând, cu mari eforturi, de familia Iacob și Aurel Mureșianu, să jubilem cu toții, dorindu-i să ajungă și jubileul centenar, când sperăm să-l poată sărbători în condiții mai favorabile pentru manifestațiuni de această natură.

Un răspuns al dlui Iuliu Maniu. La salutul ce i-s'a adus, cu ocaziunea vizitei sale din Marția trecută la Cluj, d. Iuliu Maniu a răspuns următoarele: „Vă mulțumesc din toată inima pentru cuvintele călduroase și bunele urări. Știți, că șapte generații din familia mea au fost gr.-catolici. Știți, că am fost servitorul bisericii române unite cu Roma. Sunt fiu credincios al acestei biserici și voi căuta cu toată grija s'o ajut, căci îi cunosc menirea ei culturală, națională și bisericească. Ea are dreptul la toată sollicitudinea guvernului, care va ști s'o remunereze și să-i dea tot sprijinul, ca și pe viitor să-și continue opera de civilizație și cultură pentru acest neam. Vă mulțumesc pentru bunele urări.”

Locale. Dumineca viitoare, a sfinților strămoși, va predica în catedrală Mgr. Dr. Ioan Coltor, canonic mitropolitan.

— Apropos de sărbătorile jubilar de la 1 Decembrie, pe cari le-am încrestat încă în numărul trecut, mai amintim că în după-amiaza zilei de sărbătoare s'au ținut prăznuiri comemorative și la singuraticile școale ale Blajului, relevându-se pretutindeni importanța covârșitoare a Adunării naționale dela 1 Decembrie 1928.

— Judecătoria locală anunță pe ceice nu și-au ridicat cărțile de alegător, că ele mai pot fi ridicate (în localul judecătoriei etaj, camera 2) în zilele de 9 și 10 Decembrie, ora 8—12 și 15—18. Fără carte de alegător nu se poate vota, iar celce nu exercită dreptul de vot, care este obligator, se pedepsește cu Lei 500 amendă.

Din manifestul către țară al guvernului. Apropos de biserică, manifestul dat,

de curând, către țară din partea noului guvern, are următoarele cuvinte, cari e bine să fie reținute: „Guvernul consideră cu una din îndatoririle lui de căpetenie ridicarea morală și intelectuală a națiunii și punerea în valoare a tuturor forțelor ei creatoare. Ministerele respective vor conlucra în mod armonios și activ la această opera de regenerare morală și culturală a societății. Pentru realizarea acestei înalte ținte, guvernul va chema biserica, în conformitate cu marea ei tradiție, la o strânsă colaborare.

„Un templu al omeniei.” Așa se numește din partea ziarului „Cuvântul”, opera socială de prima importanță, inaugurată săptămâna trecută, la București, sub titlul modest de „Casa femeii”. E vorba de un adăpost prietinos, și chiar părintesc, pentru femeia din provincie, care — împinsă de nevoile traiului spre capitala țării — nu avea până acum unde și la cine să se îndrepte pentru un sfat și un cuvânt de îmbărbătare. „Patronage”-ul, catolic, care a făcut în țările apusene adevărate minuni, va avea deci, sub grija „Societății femeilor ortodoxe”, și la București un pendant, căruia îi dorim cele mai bune rezultate.

Noul director al Teatrului Național din București. La conducerea primei scene române a fost numit, în locul dlui Corneliu Moldovan, demisionat, cunoscutul scriitor Liviu Rebreanu, a cărui instalare s'a și făcut săptămâna trecută. Om de talent și acțiune, noul director va aduce, sperăm, bune servicii înaltului așezământ de cultură, care este Teatrul Național din București.

† Pâr. Harie Cojocariu, parohul din Ticușul vechiu (arhidieceză), s'a stins la 25 Noembrie c. în anul 76 al vieții și 50 al preoției sale cinstitute. — Odihnească în pace!

Telefonul „Unirii”

P. Negoieni. Suntem și noi foarte curioși de rezultatul hotărârilor sinodale ale preoției, dar încă nu le cunoaștem. Asupra lor se vor face, evident, și publicații oficiale.

M. Sibiu. Suntem perfect de acord. Atitudinea, pe care o ia față de alegeri organul oficial al mitropoliei sibiene, nu este nici pe departe atât de deschisă, cum a fost cea din 1926, pe vremea coaliției averescane cu „fripturismul” ardelean ortodox, dar este totuși destul de grăitoare pentru a putea fi înțeleasă de ceice sunt

majoritatea să asculte numai prelegerile cu „Caus și Controversiae (o disciplină nouă, în vederea disputelor cu reformații), pentru că lucrul principal nu e a avea preoți erudiți, ci zeloși și evlavioși, cari să înceapă serviciul în ogorul Domnului.

Peste zece ani, Pázmány revine asupra regulamentului de studii și aduce noi precizări. Desființează regula, după care ascultarea cursurilor regulate de filosofie și teologie se admit numai în mod excepțional. „*Illum enim paragraphum extrema, quae tunc erat, parochorum paucitas expresserat*”, spune el¹⁾. Dimpotrivă, acum încetând lipsa de preoți, ordonă, ca pe toți cari îi găseșc capabili, să-i îndrume la ascultarea filosofiei și teologiei.

Tot Pázmány deschide un nou seminar la Tyrnavia. Aici dorește să se califice numai păstori sufletești, însușindu-și cunoștințele strict necesare din liturgică, cant și Caus Conscientiae. Teologia școlastică aici nu se propunea; pentru studii teologice mai profunde mergeau tinerii la Viena, ori la Roma. Era altfel și aici curs complet de 7 ani; dar în tot decursul veacului XVII cei mai mulți făceau abia cursul prescurtat: un an filosofie și doi ani teologie. Iar în seminarele episcopale abia câte un profesor propunea Caus Conscientiae (Morală aplicată): asta era toată pregătirea celor ce se hirotoneau.

¹⁾ Rimdy, Hist. Collegii Pazmaniani, Viena. 1865. pp. 48—50.

Iată pentruce ordinul împărătesc, adresat la 1733 Locotenenței, cere ca să nu se primească la seminar, decât după absolvirea gimnaziului și clericiei să facă 2 ani filosofie și 3 ani teologie!

În ce privește biserica Răsăritului, la noi înainte de unire pregătirea preoților se făcea la mănăstiri și la curțile episcopale, unde învățau scrisul-cetitul și cantul-tipicul. După unire am obținut posibilitatea de a ne crește preoții și în seminare (seminarele din Roma, apoi: 1714 Seminar gr.-cat. la Tyrnavia, la 1738 seminarul lui Clain, 1759 seminarul lui Aron la Blaj, 1775 seminarul central Sf. Varvara, Viena, Bpesta, 1812, Gherla 1857, Lugoj 1914, Oradea 1923 etc.), dar o mare parte a clerului a trebuit hirotonit tot numai cu educația sumară! Abia pe la 1910 s'a sistat la Blaj așa numitul curs bienalist, sau moralist.

Cine ar ignora caracterul extraordinar al vremii de după războiu, când atâția preoți cu calificare sistematică au părăsit cariera, când satele noastre au rămas pradă dușmanilor religiei noastre; cine ar pretinde că biserica a procedat rău când a recurs din nou la singurul mijloc ce i-se oferea de a remedia acest rău, hirotonind preoți cu mai puțină calificare, dar cari în altă privință (legătura lor cu satele, viața de bunii creștini dovedită până aci): acela desigur nu merită să se stea cu el la discuție. Vor fi fost ele — să admitem — greșeli la alegerea persoanelor, biserica se va

fi înșelat în unul sau altul: asta se întâmplă și cu cei ce au făcut cele mai vaste studii filosofice și teologice. Iar abuzurile — întrucât s'ar găsi — de orice ordin, sunt a se arăta și remedia pe calea lor naturală.

E un simptom foarte dureros, dacă preoții se consideră nu ca frați, ci ca inferiori unii altora, după școala ce au făcut. Cursiștii sau moralisții¹⁾, sistematici de proveniență Blaj, Pesta, Viena, Roma, doctori și nedoctori: ce spirit de colegialitate denoată accentuarea acestor deosebiri?

Preoții cursiști n'au pretenția să iee locul celor cu studii sistematice la funcțiunile superioare. Intre aceste funcțiuni sunt unele la cari se cer grade academice. Dar biserica de multe ori a pus și în asemenea funcțiuni simpli absolvenți de teologie, și cu toate acestea nimănuia nu i-a trecut prin minte să spună că s. p. episcopul Pavel, sau cutare prepozit, n'ar fi fost la locul lui, din cauză că i-s'a făcut dispensă la gradurile academice.

Sunt alții cari ne dușmănesc, să nu ne batjocorim și noi singuri.

¹⁾ Cunoaștem și numirea batjocoritoare de *berbéc*, dată preoților noștri. Această numire e de proveniență calvină. S'a dat în trecut *intregului cler românesc*. Cancelarul Nic. Bethlen (1642—1716), în autobiografia sa descriind instalarea lui Atanasie, arată, cum mergea în convoiu înainte marea armată neagră a berbecilor de popi valahi (»a nagy fekete berbéc oláh pap sereg elöl...«). Cfr. Gyárfás, Bethlen Miklós Kancellár, p. 131.

indemnați să voteze pe «oamenii» cari singuri pot asigura (ortodoxiei?) un viitor mai bun. Iar pentru ca și alții să cunoască și să poată aprecia această atitudine, lăsam să urmeze aici următoarele șire ale comunicatului sibian: «Suntem convinși, că credincioșii și n deosebi preoții noștri vor avea înțelepciunea de a alege nu atât între partide, cât între oameni, și vor trimite în statul țării pe acei bărbați distinși, cari au fost în trecut mucenici ai credinței și sprijinitori ai bisericii noastre și cari și-au cheltuit prisosul sufletului lor pentru luminarea și povățuirea neamului. Ei singuri ne pot asigura un viitor mai bun. Alegerile sunt libere. Iar în cabina de vot nu pătrunde decât ochiul lui Dumnezeu». — Mai amintim, că am ținut să fixăm această atitudine nu pentru a-i aduce vre-un cuvânt de reproș, ci pentru a pune în vederea celor câțiva dintre ai noștri cari au putut fi «amăgiți» în trecut; cum trebuie: să se păstreze solidaritatea în vederea intereselor superioare ale bisericii.

Dr. B. Lugoș. Am înțeles, credem, perfect de bine. Dar, firește, chestia nu e a se pune pe ceace s'a spus în legătură cu articolele pastorale, ci apropos de «anemia» cu care s'ar lucra în anume redacții. — În ce privește apoi «curbele» pe cari doriți să le încrestăm, promitem că le vom urmări cu aceeași sollicitudine, cu care le-am urmărit în trecut, rămânând perfect credincioși gândului de a servi în chip principal interesele bisericii. Față de declarațiile premierului nu pot să ațoș, evident, nici o tărăie declarațiile cutărui ministru fără portofoliu, dar ne-ați face cu toate acestea multă plăcere, dacă ne-ați trimite un document atentiv asupra celor ce s'au spus, în materie confesională, la Timișoara. — Articolul despre «arhimandritul Satanei» nu-l cunoaștem.

S. Cluj. Cunoaștem și noi informația organelor oficiale ale eparhiilor ortodoxe dela Cluj și Oradea privitor la admiterea alor câte două ore de religie și în cursul superior al școlilor secundare, dar ministerul instrucției n'a luat încă, pe cât știm, nici o dispoziție concretă în cauză. Iar până nu se face aceasta, este inoperant orice s'ar dispune în această materie.

M. Alba Iulia. Am primit suma de 100 Lei, abonamentul până la finea anului curent.

J. Secășeni. Abonamentul e achitat până la 31 XII 1929. Adrese s'a coresp.

Oficiul parohial. Căbeș. Chităm primirea abonamentului pe anul curent.

Oficiul parohial. Galați. Am primit abonamentul pe 1927 și 1928.

O. Alba Iulia. Am primit abonamentul pe o jumătate de an.

T. Aind. Confirmăm primirea abonamentului pe anul curent.

S. Hemeșova. Chităm primirea sumei de Lei 200.

P. Groși. Am primit abonamentul pe anul curent.

Consistorul arhidiecezan — Blaj

Nr. 6900—1928.

Concurs la stipendii

Prin aceasta publicăm concurs până la 20 Decembrie 1928 inclusiv la următoarele stipendii:

I. Din fundațiunea «Alexă Bidian». Stipendii adecvate tuturor nepoților din frați și consângenilor fondatorului până la gradul IV, fără considerare la natura studiilor, ce le urmează, fie chiar și la măestrii.

II. Din fundațiunea «Crișan-Boeriu» un (1) stipendiu de 3000 Lei. Indreptățiți sunt copii, feciori și fete, din familiile Crișan și Boeriu din Abrud, cari urmează ori-ce școală și meserie.

III. Din fundațiunea «Ioan Daniel Dănuț de Fersig» un (1) stipendiu de 2000 Lei, pentru elevi dela ori-ce școală. Preferiți fiind consângenii fondatorului.

IV. Din fundațiunea «Petru Cav. Ioanette» un (1) stipendiu de 2000 Lei, destinat pentru elevi de liceu din Munții Apuseni ai Ardealului. Descendenții au preferință.

V. Din fundațiunea «Augustin Lăday». Stipendiile sunt destinate pentru tineri români gr-cat., cu preferință de aceia, cari voiesc a păși pe cariera industrială, comercială, tehnică și agronomică.

VI. Din fundațiunea «Ioan M. Moldovan».
1. Un (1) stipendiu de 5000 Lei și un (1) stipendiu de 4000 Lei, destinate pentru studii academice.

2. Un (1) stipendiu de 2000 Lei, pentru elevi la școlile secundare de orice natură. — Consângenii au preferință.

VII. Din fundațiunea «Dionisiu de Șimon». Un (1) stipendiu de 1000 Lei pentru agronomie. Preferință au rudeniile.

VIII. Din fundațiunea «Alex. Șt. Suluțiu».
1. Patru (4) stipendii de câte 12.000 Lei pentru

tinerii cari studiază dreptul ori medicina, afară de patrie.

2. Trei (3) stipendii de câte 9000 Lei, pentru tinerii, cari studiază tehnica, metalurgica, pedagogia, ori științele reale, afară de patrie.

3. Cinci (5) stipendii de câte 6000 Lei pentru tinerii cari studiază dreptul în patrie.

4. Zece (10) stipendii de câte 3000 Lei pentru elevi de liceu în clasele superioare.

5. Unsprezece (11) stipendii de câte 1800 Lei pentru elevi la liceu în clasele inferioare.

Consângenii au preferință.

IX. Din fundațiunea «David Br. Ursu de Margina». Două (2) stipendii de câte 3000 Lei, pentru elevi și eleve gr-cat. dela liceele din Blaj, născuți în comune din județele Făgăraș, Sibiu, Hunedoara.

X. Din fundațiunea «Vancea — Cassa Arhidiecezand». 1. Două (2) stipendii de câte 5000 Lei pentru studii academice și universitare.

2. Un (1) stipendiu de 3000 Lei și patru (4) stipendii de câte 2000 Lei pentru elevi de liceu.

3. Cinci (5) stipendii de câte 2000 Lei, pentru eleve de liceu.

4. Șapte (7) stipendii de câte 2000 Lei, pentru elevi la școala normală.

Rudeniile au preferință.

XI. Din fundațiunea «George Vișa». Un (1) stipendiu de 2500 Lei, destinat pentru școlile secundare. Rudeniile au preferință.

XII. Din fundațiunea «Alumnate ale Seminarului junimeii române gr-cat. studioase în Blaj». Patru (4) stipendii de câte 2500 Lei, pentru elevi la liceul din Blaj. Consângenii au preferință.

XIII. Din fundațiunea «Alumnate a Internatului Vancean de fete din Blaj». Patru (4) stipendii de câte 2500 Lei, și un (1) stipendiu de 2000 Lei pentru eleve la liceul din Blaj.

XIV. Din fundațiunea «Simeon Pop Mateiu».
1. un (1) stipendiu de 7000 Lei pentru tineri români greco-catolici, cari vor studia dreptul, medicina, literele, politehnica, montanistica și silvanistica.

2. Un (1) stipendiu de 1400 Lei pentru elevi și eleve greco-catolice de liceu, școală normală, comerciale și reale.

Consângenii au preferință.

Concurenții la toate stipendiile de mai sus au să alătore la cererile lor: certificat școlar în copie autentică, *carte de botez dela preot*, atestat de paupertate, atestat medical, certificat de frecventare, și pentru dovedirea consângenității cu fondatorul au să alătore atestat dela oficiul parohial, și respective tabela genealogică exact dedusă. Sunt datorii mai departe să determine apriat suma și soiul stipendiului pe care îl cer.

Cererile intrate după termen, nu vor fi luate în considerare.

Blaj, din ședința consistorială ținută la 3 Noembrie 1928.

Dr. Vasile Suciu
Arhiepiscop și Mitropolit.

Atențiune!

Cu onoare aduc la cunoștința On. public că **blurul meu edil** l-am strămutat în **Jibou**, jud. Sălaj.

Intreprind orice lucrări de construcții. Pregătesc *planuri de biserici*, în care sunt specializat. Pregătesc *iconostase* în cele mai avantajoase condițiuni.

Intreprindere de construcții
Alexandru Floriánsics
JIBOU

(657) 1-1

Fondul școlii gr.-catolice — Teiuș

Concurs la stipendii

Cu terminul de 20 Decembrie 1928 se publică concurs la stipendii din «Fondul școlii gr. cat. de băieți și stipendii de Teiuș». Mărimea stipendiilor se va statori în raport cu numărul concurenților.

Indreptățiți la aceste stipendii sunt *descendenții după totă din cele 26 familii grănițarești* — înșirate în statutele Fondului — cari urmează ca elevi ordinari vre-o școală medie, civilă, gimnaziu, liceu, reală, comercială, profesională, normală, academie, ori universitate.

Cererile vor fi provăzute cu *următoarele documente*:

1. Certificat de botez, din care să se vadă că suplicantele este născut legiuit și de religie greco-catolică.

2. Certificat, original, ori copia legalizată, de pe anul școlar 1927—28.

3. Adeverință dela școala ce frecventează în anul școlar 1928—29, arătând că este student ordinar fără să fie repetent.

4. Schița genealogică, din care să se vadă descendența din una din cele 26 familii grănițarești.

Cererile intrate după terminul de 20 Decembrie nu se vor lua în considerare.

Teiuș, la 25 Noembrie 1928.

Curatorul Fondului.

(658) 2-3

Se caută

bucătar sau bucătăreasă

La **Internatul Școlii Normale de băieți** din Blaj, este vacant postul de bucătar, sau bucătăreasă. Cererile se vor înainta, în scris, Direcțiunii Internatului, până la 1 Ianuarie 1929.

(635) 1-3

Batoze Typul cel mai nou

Tractoare

Instalațiuni de moară

S. A. Română pentru Comerț de Mașini Agricole

Cluj, Str. Regina Maria Nr. 45

Reprezentanța generală pentru România al fabricii

Első Magyar Gazdasági Gépgyár,
BUDAPESTA

(987) 2-7

BATOZE de ramă de oțel și rulmenți de bile duble
M. Á. V.

APARATE de despicat și freerat trifoiu montabile pe toba
LOCOMOBILE de benzină-petrol
TRACTOARE de petrol W. D. Hanomag cu plug de 3 brazde

INSTALAȚIUNI DE MORI — MOTOARE DIESEL „NAȚIONAL”

Automobile Mercedes-Benz, Overland-Whippet Willys-Knight

Reprezentanță Regională a Fabricii de Mașini Agricole Máv. Budapesta

AUTO GLOB

Cluj, str. Regina Maria 33 — Telefon 27.

(988) 2-3

Condițiuni de plată favorabile

Condițiuni de plată favorabile